

Таким образом, у храма есть входная часть (притвор), основная часть храма (центральная) предназначена для молящихся, и восточная часть (алтарь) за иконостасом предназначена для нахождения священнослужителей.

Неподалёку от иконостаса на левой стороне находится небольшой балкончик с перилами, куда ведёт каменная лестница. Этот балкончик называют амвоном.

В древних христианских храмах было возвышение для чтеца, проповедника – амвон. В католических храмах его заменила «кафедра» сбоку от алтаря.

Такой амвон не характерен для православного храма. Возможно, виной тому знания архитектора этого храма Д.И. Грима. Он объездил всю Европу, какой-нибудь итальянский храм мог подсказать архитектору идею такого необычного амвона.

Так что впечатления от храмов разных времён и стран легли в основу проекта этой церкви, очень необычной для территории Беларуси.

Рукотворный памятник зодчества XIX в. – Свято-Николаевский храм – оригинальный по архитектуре. Его внешний вид времён первых христиан, невысокий купол, акцентирующее на себе внимание подкупольное пространство, амвон, колонны, напоминающие римские мотивы, очень отличаются от храмов нашей республики.

Возможно, это даже единственный храм такого стиля – византийского – в нашей стране.

СПИСОК ЦИТИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Кулагін, А.М. Праваслаўныя храмы на Беларусі: Энцыкл. давед. / Маст. І.І. Бокі – Мн.: БелЭН, 2001. – 328 с.: іл.
2. Лазарев, А. Возрождённая святыня // Царкоўнае слова. 2008. – № 50. – С. 50.
3. Лазарев, А.Г. Справочник архитектора / А.Г. Лазарев, А.А. Лазарев, Е.О. Кудинова / под общей ред. А.Г. Лазарева. – Изд. 3-е, испр. – Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 392 с.
4. Макарава, С. Храм памятае... // Настаўніцкая газета. – 21 чэрвеня 2001 года.
5. Свод памятников истории и культуры Белоруссии. Брестская область / АН БССР, Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора, Белорус. Сов. Энцикл.; редкол.: С.В. Марцелов (гл. ред.) [и др.] – Мн.: БелСЭ, 1990. – 424 с.: ил.
6. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.forts.hram.by

УДК 398.21.372.2

Дулевіч Д., Бурак Н.

Навуковы кіраўнік: выкладчык Пікула Л.У.

ГІСТАРЫЧНЫ ШЛЯХ АДНАГО З ДУХОЎНЫХ ЦЭНТРАЎ БЕРАСЦЕЙШЧЫНЫ – СВЯТА-МІКАЛАЕЎСКАГА ГАРНІЗОННАГА САБОРА

Народу цяжка жыць без духоўнай састаўляючай. Душа яго цягнецца да Бога, у храм. У савецкія часы многія цэрквы былі зачыненыя ці разбураныя. Цяжкі лес напаткаў і Свята-Мікалаеўскі гарнізонны сабор Брэста, які сёння, на шчасце, ужо працуе і з'яўляецца асяродкам духоўнасці Брэста і Берасцейшчыны.

Гісторыя Свята-Мікалаеўскага сабора цесна пераплятаецца са сваёй папярэдніцай на берасцейскай зямлі – Свята-Мікалаеўскай царквой, разабранай ва ўгоду стварэння Брэсцкай крэпасці. Аб тым храме засталіся толькі малюнкi на гравюрах і дакументы Брэсцкай Уніі 1596-года, якая была заключана іменна ў той царкве. Сабор у імя свяціцеля Мікалая Цудатворца быў створаны як гарнізонны храм на тэрыторыі крэпасці, якая будавалася. Ён быў закладзены ў 1851 годзе, калі ў горадзе не было ніводнага дзеючага праваслаўнага храма, і воінскія чыны павінны былі здавольвацца часовым царкоўным памяшканнем у будынку былога рыма-каталіцкага базыльянскага манастыра. Сродкі на сабор сабралі афіцэры гарнізона і духавенства. Храм начарна скончылі ўжо да

канца 1850-х гадоў, але пяціглавая царква з-за сваёй вышыні аказалася не адпаведнай стратэгічным мэтам крэпасці, а таму ў сярэдзіне шасцідзясятых гадоў яе разабралі, і ў 1872 годзе другі раз перабудавалі. Аднак і гэтую царкву прыйшлося разабраць, бо яна з прычыны неадпаведнага цяжару скляпенняў, дала трэшчыны ў многіх месцах.

Нарэшце ў ліпені 1874 быў пачаты, а ў 1876 годзе шчасліва скончаны крапасны сабор. План сабора быў складзены акадэмікам Расійскай акадэміі мастацтваў архітэктарам-прафесарам Д.І. Грымам, а будаўніком яго быў ваенны інжынер капітан Л.М. Іваноў. Храм быў збудаваны на адпушчаныя ваенна-інжынерным ведамствам сумы, у колькасці 139,976 руб. 59 1/2 коп., з якіх 48,000 руб. выплачана Пецярбургскаму Таварыству ўзаемнай дапамогі рускіх мастакоў за ўнутранае аздабленне і маляўнічыя працы. Велічны храм-базіліка меў толькі адзін прастол. Купал храма вянчаў Георгіеўскі крыж. Лічыцца, што ацпляўся храм з дапамогай камінаў, як палацы або лазні. Сабор быў абнесены каменнай сцяной і знаходзіўся сярод раскошнага сквера. 21 жніўня 1877 г. ён быў урочыста асвечаны ў прысутнасці ўсяго прыгоннага гарнізона біскупам брэсцкім Іаннуарыем.

У перадрэвалюцыйны перыяд сабор быў цалкам забяспечаны рызніцамі і начыннем, пры ім дзейнічалі дзве школы, была прыпісаная царква Аляксандра Неўскага пры шпіталі. Па штаце пры саборы былі: настаяцель-протаіерэй, два святары, дыякан і пасломшчык. Сярод абразоў сабора быў вобраз свяціцеля Мітрафана Варонежскага, дастаўлены 3 чэрвеня 1840 г. інжынер-маёрам М. Г. Еўраінавым па загадзе імператара Мікалая I у памяць перавезеных вадою з Бабруйска ў Брэст-Літоўск першых артылерыйскіх снарадаў. З часу асвятчэння да 12 чэрвеня 1890 г. сабор знаходзіўся ў ведамстве Літоўскай епархіі, але затым, па царскаму загаду, быў аднесены да ведамства протапрывітэра ваеннага і марскога духавенства. У 1906 г. храм быў распісаны ў раманскім стылі, атрымаў назву "Мікалаеўскі гарнізонны сабор" і стаў галоўным воінскім храмам Заходне-прыгранічнай акругі. Храм наведвалі ўсе імператары – ад Аляксандра I да пакутніка Мікалая II.

Першая сусветная вайна абрынула на сабор і першыя снарады. У 1915 г. ў глыб Расіі былі эвакуяваныя званы. Пасля заняцця Брэста Польшчай у 1919 г. і афіцыйнага ўключэння гэтага края ў склад Польшчы па Рыжскаму мірнаму дагавору 18 сакавіка 1921 г. храм апынуўся ў руках рыма-каталікоў. У 1922-1930 гг. яго перабудавалі і да непазнавальнасці і ператварылі ў рыма-каталіцкі гарнізонны касцёл святога Казіміра па праекце польскага архітэктара Ю. Лісецкага. Фасад храма стаў нагадваць касцёл аўгустынаў, які некалі існаваў на тэрыторыі старога Брэста.

З прыходам Чырвонай арміі ў 1939 годзе і ўключэннем Брэста ў СССР сабор быў пераабсталяваны пад гарнізонны клуб. Напярэдадні нападу нямецкіх войскаў ён выкарыстоўваўся як клуб 84-га стралковага палка. У ходзе баёў у чэрвені 1941 года будынак стаў важным пунктам абароны, бо размешчаны на самым высокім месцы вострава, адкуль добра праглядаецца ўся тэрыторыя крэпасці. Будынак не раз пераходзіў з рук у рукі і стаў адным з апошніх агменяў супраціўлення савецкіх воінаў у цытадэлі. Увесь храм быў знявачаны кулямі, асколкамі гранат, снарадаў і бомбаў, але ўсё-такі ўцалеў. На яго сцэнах застаўся надпіс абаронцаў, пішучых, што памруць, але з царквы не сыдуць.

У 1960-я гады была праведзена кансервацыя будынка ў ходзе будаўніцтва мемарыяла "Брэсцкая крэпасць-герой", і ў такім выглядзе ён прастаяў да 1990-х гадоў.

У 1994 годзе сабор быў вернуты Праваслаўнай Царкве ў гнятлівым стане, пачаліся працы па яго рэстаўрацыі. Працэс аднаўлення быў складаны і патрабаваў вялікіх выдаткаў, рэканструкцыя вялася за кошт ахвяраванняў вернікаў, пры садзейнічэнні абласных і гарадскіх уладаў, сілавых структур.

3 восені 1995 года ў Мікалаеўскім гарнізонным саборы пачалі правіцца набажэнствы, у зімовы перыяд – у ніжнім храме. Першая Боская літургія была адслужана ў 1996 годзе. 22 мая 1999 года над узноўленым купалам храма быў узведзены і асвячоны новы крыж. 18 чэрвеня 2001 на званіцы быў узняты бронзавы зван вагой у 1 тону – адзін з найбуйнейшых званоў, адлітых за апошнія 100 гадоў на Беларусі.

24 чэрвеня 2001 г. патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Алексій II, які яшчэ ў 1995 г. адслужыў у саборы памінальную службу, асвяціў верхні прастол храма. У снежні 2003 года ў дар для званіцы былі перададзеныя 7 званоў ад урада Украіны з надпісам на вялікіх званках: "У памяць абаронцаў Айчыны. Леанід Кучма". У 2004 г. храм упрыгожыла сяміяруснае панікадзіла з дванаццаццю абразамі і ста чатырма свечкамі. Аднаўленчыя працы, нацэленыя на ўзнаўленне гістарычнага ўбрання сабора, працягваліся і пасля.

Сёння сабор – гэта масіўны купальны будынак, выкананы ў візантыйскім стылі. У сярэдзіне яго ўсталявана 8 калон. Святло пранікае праз 7 вокнаў у авальнай частцы. Распісаны храм у раманскім стылі.

Сабор мае два рабочыя паверхі. У трэці, ніжні, сёння доступу няма. На адным паверсе знаходзіцца храм у гонар Святога пакутніка Іаана Воіна. Верхні паверх – храм, асвячоны ў гонар святога Мікалая Цудатворца.

Сёння Свята-Мікалаеўскі гарнізонны сабор з'яўляецца асяродкам духоўнасці Берасцейшчыны. У гэтым храме моляцца людзі сталага ўзросту і зусім маладыя, жыхары гарада ды навакольных весак і ваенныя. Сюды прыязджаюць у паломніцтва і на экскурсіі. Гэты храм вабіць духоўнасцю і сваёй багатай гісторыяй. Свята-Мікалаеўскі гарнізонны сабор сапраўды з'яўляецца адным з духоўных цэнтраў Берасцейшчыны.

СПІС ЦЫТАВАНЫХ КРЫНІЦ

1. Кулагін, А.М. Праваслаўныя храмы на Беларусі: Энцыкл. давед. / Маст. І.І. Бокі – Мн.: БелЭН, 2001. – 328 с.: іл.
2. Лазарев, А. Возродзенная святыня // Царкоўнае слова. 2008. – № 50. – С. 50.
3. Макарава, С. Храм памятае... // Настаўніцкая газета. – 21 чэрвеня 2001 года.
4. Свод памятных історыі і культуры Беларусі. Брэстская область / АН БССР, Ін-т іскусстваведения, этнографіі і фольклора, Беларус. Сов. Энцыкл., редкол.: С.В. Марцелов (гл. ред.) [і др.] – Мн.: БелСЭ, 1990. – 424 с.: іл.
5. [Электронны ресурс]. – Режим доступа: www.forts.hrham.by

УДК 663.952/77.031

Дружыня Д.Н., Безсілко В.Н.

Научный руководитель: Прилуцкая О.Е.

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ЧАЕВ В ПАКЕТИКАХ РАЗОВОЙ ЗАВАРКИ

Обеспечение здоровья населения страны – одно из приоритетных направлений деятельности Государства и Общества. Питание в этой системе является важнейшим рычагом, обеспечивающим поддержание здоровья, работоспособности, творческого потенциала нации. Формирование согласованной государственной и общественной политики в области здорового питания является не только своевременной, но и жизненно необходимой задачей, поскольку не адекватное физиологическим потребностям организма питание сегодня представляет угрозу национальной безопасности страны. В поддержании здоровья, работоспособности, активного долголетия населения Беларуси важнейшая роль принадлежит полноценному и регулярному снабжению организма человека необходимыми пищевыми веществами: белками, пищевыми волокнами, витаминами, микроэлементами и другими. Питание должно удовлетворять не только физиологические по-